

La tensió s'apodera del País Basc

L'esperança nascuda arran de la treva d'ETA ha derivat en una guerra política i dialèctica de dimensions inesperades. Els partits sobiranistes i constitucionalistes cavem una fossa cada vegada més fonda entre ells alhora que no s'albira cap indicati del procés de pau.

ARXIU / EFE

Reunió de l'Euskadi Buru Batzar el passat 25 de gener. Els partits nacionalistes han acostat posicions i han establert una estratègia adreçada a aconseguir l'objectiu pel qual han lluitat de manera molt diferent: un nou procés sobiranista.

La vida social i política basca viu amb intensitat frenètica els diferents esdeveniments que han anat succeint-se des que al setembre de l'any passat l'organització ETA va fer el que la gran majoria de la societat basca i espanyola li havia suggerit insistentment, és a dir, que declarara una treva unilateral, indefinida i "incondicional". La treva armada, tanmateix, ha derivat en una guerra política i dialèctica de dimensions inesperades, encara que més d'un ja albirava en el seu dia que l'absència de foc i d'amonal podia ser substituïda per còctels de tinta molt variada.

Primer van ser les eleccions au-

tonòmiques basques, després hi va arribar la conformació del govern de Vitòria o la consolidació d'un pacte de govern entre les tres formacions nacionalistes basques que, per bé que de diferent manera, sostenen avui el nou executiu basc. En tot aquest temps poc o res s'ha pogut fer en la línia de les prioritats que la societat basca es va marcar en vespres de la campanya electoral del passat 25 d'octubre. Per a tots era prioritari afrontar el procés de pau basc sense més dilació. Avui no hi ha ni procés de pau ni cap indicati. Les circumstàncies polítiques ens han situat en un nou escenari pre-electoral que novament es presenta com a principal condi-

cionant per a l'avanç del procés de resolució del conflicte. La prioritat, justament, és situar-se de bell nou en posició d'eixida per tal que el dia 13 de juny ningú no perdi el seu tren particular.

Hi ha molt de soroll en la "cosa" basca, però no es mou gairebé res. La inèrcia de declaracions i denúncies s'ha imposat en un panorama polític confús on sorgeix l'etern dubte que sovint envolta la vida política en general, és a dir, dilucidar si els focs artificials a què ens tenen avesats ja els líders polítics són un mer posat estètic per desviar l'atenció dels grans temes de debat, o, pel contrari, és fruit del profund desacord de fons que existeix entre els uns i els altres a l'hora d'encarar un problema d'aquest calibre.

Novament parlen de fractura social en les esferes polítiques i mediàtiques espanyoles, però la societat basca no se sent al·ludida. Les iniciatives dels nacionalistes bascos, més coincidents que conjuntes, han posat de manifest que aquells àmbits que durant anys s'han beneficiat de la divisió i la fractura entre famílies polítiques basques amb el mateix objectiu polític veuen ara amb recel aquesta suma.

La suma del nacionalisme basc, representada en els darrers moviments en favor de la ja famosa assemblea de municipis bascos, proposada amb diferents matisos per PNB i EH, ha provocat ja les primeres temptatives equivalents en les posicions espanyolistes, que també han coincidit a dir que en-

front de l'enemic unit no hi ha més remei que fer-se més fort. L'encontre que recentment mantingueren els dirigents de PP, PSOE i UA anirà en aquesta direcció.

Però el debat de fons, l'anàlisi de les principals qüestions que s'han d'escometre en el nou escenari social i polític basc, continuen essent relegats a un segon pla, en un moment en què, com més va més, les actituds autistes s'enforteixen: uns incorren en el risc de cavar una gran fossa entorn de Lizarra, argumentant que en la nova majoria està la clau del futur, mentre que els altres s'atrinxeren en la seua raó, que no és altra que aquella que els atorga el marc constitucional establert. El seus únics arguments és la persistència de la *kale barroka* ("lluïta al carrer"), protagonitzada per sectors que no s'han adonat encara que els temps canvien, i la "provocació antidemocràtica dels nacionalistes".

Novament ens trobem davant la dicotomia dels uns i els altres que tant agrada a nacionalistes bascos i nacionalistes espanyols. Semblen oblidar, això no obstant, que ni els uns ni els altres representen tota la societat basca, sinó solament una part.

Dins del que se'n diu el bloc de Lizarra, l'estratègia cap a nous marcs d'acció conjunta ha pres una velocitat que creuer des que el nou context polític els va empentar a llimar les asprors i sumar partint dels elements que els uneixen, en una línia similar a la que a Galícia promou el Bloque Nacionalista Galego. Després de llargs anys de desavinences i d'enemistat profunda, els nacionalistes bascos han trobat un terreny transitable que els permet acostar posicions i configurar una força quantitativament i qualitativament considerable, fet que ha estat possible gràcies a la històrica decisió presa per ETA. El nou escenari ha permès que tots jugaren les seues fitxes, els uns cap a espais més possibilistes i d'altres cap a terrenys més "radicals", i això els permet d'establir una estratègia política adreçada a aconseguir els objectius polítics pels quals, de maneres molt diferents, han lluitat en les darreres dècades.

Les circumstàncies polítiques han creat un nou escenari que condiona el procés de pau, el de les eleccions municipals de juny.

La superació del model estatutari i l'aposta per un nou procés sobirania han estat els pals de pallar en què s'han emparat els nacionalistes bascos d'esquerra, centre i dreta. A partir d'aquí, els plantejaments dels uns i dels altres, al marge del model de societat que propugna cadascú, han coincidit a establir algunes prioritats a la curta com ara la configuració d'un nou ens municipal de caràcter nacional que permeta que els municipis dels diferents territoris històrics i administratius puguin establir un treball en comú en algunes matèries. Per a l'esquerra abertzale, aquest organisme significa l'embrió del futur parlament nacional basc, que acollirà l'única institució política que ara per ara tenen en comú tots els bascos. Per al PNB, en canvi, aquest no tindria un caire tan polític

tic i simplement permetria abordar de manera conjunta matèries d'interès comú, culturals, lingüístiques, etc. El matís pot ser important, però la seua definició final serà conseqüència de la negociació entre els nacionalistes, en què novament tots els sectors hauran d'afluixar.

En l'apartat del bloc constitucional, d'altra banda, l'únic objectiu sembla que consisteix a persuadir els nacionalistes bascos del seu error o del caràcter antidemocràtic de tot allò que plantegen, sense ni tan sols entrar a valorar el vertader contingut de les propostes elaborades pels qui tenen un model de país netament diferent. Va passar amb el pla Ardanza, també amb el pacte de Lizarra, i ara amb la proposta de l'assemblea de municipis. Sembla que tots es volen reptar per al juny, partint de la consideració que l'actual dinàmica frontista i immobiliària tindrà la seua justa recompensa. I després de l'estiu potser ens trobarem amb el mateix mapa municipal actual, amb la mateixa configuració política i, d'altra banda, sense cap excusa per eludir la comesa principal de la classe política basca d'aquest final de segle, és a dir, trobar vies per cohesionar la societat basca des de la racionalitat de cara al nou marc europeu.

Araldo Otegui i Rafa Díez (segon i tercer per l'esquerra) arriben el passat 16 de gener a una reunió dels signants del pacte de Lizarra per valorar les últimes accions violentes al carrer. Els sectors protagonistes de la *kale barroka* ("lluïta al carrer") no s'han adonat encara que els temps canvien.

Iñaki Gorostidi